

Slovenski dom

Štev. 230.

V Ljubljani, torek 11. oktobra 1938.

Leto III

Narodna skupščina - včeraj razpuščena Volitve so razpisane za 11. december

Bivši poslanci in novi kandidati se hite z vseh strani ponujat v Belgrad

Belgrad, 11. oktobra. Včerajšnji dan je bil poln važnih in izredno pomembnih političnih dogodkov za našo državo. Uradno je bil razglašen volilni sporazum med JRY in Hodžerovo Jugoslovansko narodno stranko. Zaradi tega je v vlado dr. M. Stojadinovića vstopil voditelj omenjene stranke dr. Svetoslav Hodžera. Popoldne je izšel glede tega naslednji ukaz:

V imenu Nj. Vel. kralja in z ukazom kr. namestnikov sta bila danes, dne 10. oktobra, postavljena

za ministra brez portfelja Svetoslav Hodžera, advokat in bivši narodni poslanec, za ministra za telesno vzgojo naroda Ante Maštrović, narodni poslanec.

Oba ministra sta popoldne položila prisego ob navzočnosti predsednika ministrskega sveta dr. Milana Stojadinovića ter v prisotnosti dvornega prote M. Popovića ter župnika in dekana dr. Matije Petlića.

Popoldne je imel od 17. do 18. sejo ministrski svet pod predsedstvom dr. M. Stojadinovića. Poleg drugih zadev je ministrski svet na predlog notranjega ministra sklenil predlagati kr. namestniku razpust narodne skupščine ter razpisati nove parlamentarne volitve za 11. december letošnjega leta. Vladni seji sta že prisostvovala tudi nova ministra Svetoslav Hodžera in Ante Maštrović.

Glede razpusta narodne skupščine je bil izdan naslednji ukaz:

V imenu Nj. Vel. kralja so kr. namestniki z ukazom od 10. t. m. na predlog notranjega ministra ter po zaslusanju ministrskega sveta sklenili, da se narodna skupščina, izvoljena na dan 5. maja 1935, razpusti. Volitve narodnih poslancev za štiriletno skupščinsko dobo bodo v vsej državi v nedeljo, dne 11. decembra 1938, po predpisih zakona o volitvah narodnih poslancev. Narodna skupščina, izvoljena na dan 11. decembra 1938, se sklicuje na izredno zasedanje 19. januarja 1939.

Zaradi razpusta narodne skupščine in razpisa novih volitev je v Belgrad dospelo z današnjim jutranjim vlakom že veliko število poslancev, ki se nadejajo, da se jim bo posrečilo dobiti pristanek za kandida-

turo pri bližajočih se državnoborskih volitvah. V Belgrad je pa prišlo tudi že več novih kandidatov. Njihovo število se iz dneva v dan veča. Pričakovati je novih vstopov v JRY.

V smislu določb zakona o volitvah narodnih poslancev je najvišji volilni organ državni odbor, v katerem so: predsednik in podpredsednik senata, predsednik in podpredsednik narodne skupščine, predsednik in podpredsednik državnega sveta, predsednik kasacijskega sodišča v Belgradu, Stola sedmorice v Zagrebu, vrhovnega sodišča v Sarajevu, predsednik Velikega sodišča v Podgorici, ali pa namestniki vseh teh predsednikov in podpredsednikov, če bi bili ti zadržani. V državnem odboru so: dr. Želimir Mažuranić, dr. Djuro Kotur in Stevan Janković iz senata, iz skupščine pa Stevan Čirić, in podpredsedniki Marković, Jevrem Tomić in Radoslav Vučetić.

Državni odbor se bo sestel najkasneje štiri dni od časa, ko je bil podpisan ukaz o volitvah narodnih poslancev, ter bo najprej določil, koliko volišč bo v vsaki občini, oziroma koliko občin bo predstavljalo skupna volilna mesta in kdo bodo predstavniki volilnih odborov. Državni odbor bo moral svoje delo končati in ga objaviti najkasneje 30 dni pred volitvami. Vse svoje sklepe bo objavil v »Službenih novinah« najkasneje do 10. novembra.

Vesti 11. oktobra

Italijanska prestolonasledniška dvojica bo danes odpotovala v Pariz k odkritju spomenika pokojnemu belgijskemu kralju Albertu. Odkritja spomenika se bo udeležil tudi belgijski kralj.

Poljski zunanji minister Beek je včeraj obiskal Tešin, kjer sta ga poljska vojska in poljsko prebivalstvo navdušeno sprejela.

Direktno zračno zvezo med Budimpešto in Varšavo so odprli včeraj. S prvim letalom so iz Varšave odpotovali državni podtajnik za letalstvo, trije letalski častniki ter še nekaj drugih osebno. V Budimpešti so jih slovesno sprejeli.

Egiptovska vlada bo odposlancem arabskega kongresa v Kairu nocoj priredila večerjo, na kateri bo predsednik Mehmed paša govoril o odnosih med arabskimi plemeni in o arabskih zahtevah glede Palestine.

Francoski tisk še vedno obirno piše o govoru, ki ga je Hitler imel v nedeljo v Saarbrückenju in v katerem je izrazil svoje prepričanje, da trajnega miru v Evropi še ni pričakovati, ker je za zdaj odkritosrečno na strani Nemčije samo Italija.

Nova slovaška vlada je spustila iz ječe znane avtonomista dr. Tuka, ki je bil pred leti obsojen zaradi avtonomistične propagande.

Turški kmetijski minister bo na povabilo nemškega gospodarskega ministra dr. Funka kmalu obiskal Nemčijo.

Lišči češke agrarne stranke, najmočnejše češke politične skupine, zahtevajo, da mora Češko-slovaška takoj in odločno rešiti judovsko vprašanje, češ da Judje ne zaslužijo nobene obzirnosti, ker niso v dneh stiske državi nič pomagali, marveč so samo tlačili denar v svoje žepe in ga odnašali čez mejo.

Mussolini je včeraj sprejel angleško vojaško odposlanstvo in imel pri tej priliki nagovor v angleščini. Odposlanstvo je vodil admiral Cavan.

Holandska kraljica Vilhelmina je poslala državnikom, ki so si pridobili zasluge za ohranitev miru v Evropi zahvalno pismo, v katerem pravi, da morata tudi v odnosih med narodi postati glavni načeli zaupanje in ljubezen.

Pogajanja o angleškem posojilu Češkoslovaški v Londonu uspešno napredujejo.

Ameriški letalski rekord, polkovnik Lindberg, je včeraj iz Pariza odletel v Berlin, kjer se bo udeležil znanstvenega kongresa za letalstvo.

Nova italijanska radijska postaja bo začela prihodnje dni oddajati v Tripolisu.

Zakon o monopolu za uvoz filmov je izdala italijanska vlada.

Odbor za obrambo arabskih pravic v Palestini je poslal ultimativni poziv predsedniku mednarodne judovske zveze profesorju Weitzmannu. V njem pravijo Arabci, da so sedanje nastopanju judovstvu prineslo največjo nesrečo, ker Arabci za nobeno ceno ne bodo pustili, da jim kdo vzame palestinsko zemljo.

Prvi prostovoljci Britanske legije so se včeraj z letali odpeljali v Prago.

Svetovni pridelek bombaža je znašal letos nekaj nad 12 milijonov bal, to je za nad pet milijonov bal manj kakor lani.

Boj proti tujim vohunom bo poostriala Amerika in spet uveljavila nekatere stroge odredbe iz svetovne vojne. Tako je napovedal predsednik Roosevelt.

Na češkoslovaški narodni praznik 29. oktobra bo pariški kardinal Verdier imel slovesno službo božjo za Češkoslovaško.

1500 norveških razumnikov je s svojega zborovanja v Oslu poslalo brzojavni pozdrav predsedniku češkoslovaške vlade generalu Sirovemu in predsedniku slovaške vlade dr. Tisi.

16 potnikov, dva pilota in dva mehanika je zgorelo včeraj pri letalski nesreči, ko je blizu Düsseldorfa padlo na tla veliko belgijsko potniško letalo.

Do hudih demonstracij proti Angliji je prišlo ob vsearabskem kongresu v Kairu. Po spopadih s policijo je bil ranjen tudi bivši predsednik vlade Nahas paša, ki so ga vrh tega še zaprli.

V Sovjetski Rusiji so po Stalinovem povelju letos zaprli in postrelili 175 ministrov iz osrednje vlade in iz vlad posameznih sovjetskih republik, 5 predsednikov republik, 16 vladnih predsednikov, 1441 visokih strankarskih odličnikov ter 65% vseh višjih častnikov v vojski in mornarici. Tako poroča pariški »Matin«.

Vesti o odhodu bivšega predsednika ČSR dr. Beneša v Švicijo potrjuje tudi angleška agencija Reuter. Kam bo dr. Beneš odšel iz Švice, ni znano. Verjetno je, da bo potoval v Ameriko, kjer bo imel več predavanj o demokraciji.

O aretaciji maršala Blücherja, vrhovnega poveljnika sovjetske vojske na Daljnem vzhodu, poroča poljska uradna agencija Pat. Maršala so prišli v Sverdlovsk, ker je izdal proglas proti Stalinu in skušal zaneti upor. Razen njega so po tem poročilu prišli še 43 generalov iz vojske na Daljnem vzhodu.

Demobilizacija francoske vojske

Pariz, 11. oktobra. O. Francoska vlada je včeraj sklenila poslati domov zadnje rezerviste, ki so bili mobilizirani zaradi češkoslovaške krize.

Ministrski predsednik in vojni minister Daladier je izdal rezervnim oddelkom povelje, v katerem pravi: »Častniki, podčastniki in vojniki! Preden odidejo poslednji rezervisti domov, se vam želim zahvaliti v imenu vlade. Odzvali ste se pozivu domovine z odločnostjo in resnostjo, ki so jo zahtevale okoliščnosti. S tem ste pomagali pri rešitvi države, za kar se vam zahvaljuje vsa Francija!«

motociklistov, ki jih britanska vojska doslej ni poznala. Britanska suhozemska vojska bo štela skupno 18 divizij, med katerimi bo pet divizij za obrambo pred napadi iz zraka. Hoare Belisha je nadalje izjavil, da je bilo ob poslednji mobilizaciji vpoklicanih pod orožje preko 50.000 častnikov in vojakov.

Napovedi nemškega tiska:

Vojaška in carinska zveza med Nemčijo in novo ČSR

Berlin, 11. oktobra. o. Glasilo narodnih socialistov v Gdansk »Danziger Vorposten« piše, da bodo razgovori, ki jih bo z nemško vlado v kratkem imel zunanji minister Chvalkovski, vodile želje, da se začne čim prej doba dobrega sosedstva in prijateljskih odnosov med Nemčijo in ČSR. Gre za to, kako bi bodoče sodelovanje med obema državama organizirali in kakšno obliko mu bodo dali. Nobenega dvoma ni, da bo v novem položaju prej ali slej prišlo do vojaške zveze med Nemčijo in Češkoslovaško, dalje do carinske zveze in do denarne unije. To praktično sodelovanje med Nemčijo in ČSR se bo začelo potem, ko bo izvedena

razmejitev in ko bodo rešena tehnična vprašanja o bodočih prometnih zvezah med obema državama.

»Deutsche Allgemeine Zeitung« docela odobrava stališče praške vlade. Zelo simpatično je, pravi list, da Praga z notranjo disciplino in doslednostjo na novo gradi svojo državo. Ker so slabi časi za sudetske Nemce že minili, lahko spremljamo napore Čehov, da si ustvarijo novo bodočnost, s spoštovanjem, kakor ga zasluži vsak tak napor v tako težkih časih. Praga se je na razne načine pogodila s Poljaki, Madžari, Slovaki in Podkarpatsko Rusijo. Vse to je pokazalo, s kolikšnim smislom za stvarnost razpolaga češki narod.

Atentat na načelnika bolgarskega generalnega štaba v Sofiji

General Pejev mrtev, atentator se je hudo ranil

Sofija, 11. okt. m. Včeraj popoldne je bil v Sofiji izvršen atentat na načelnika bolgarskega generalnega štaba generala Jordana Pejeva in načelnika Geografskega zavoda, majorja Dimitrija Stojanova.

Načelnik generalnega štaba Pejev je, kakor navadno vsak dan, odšel tudi včeraj popoldne peš v svoj urad v generalni štab. Med potjo je srečal majorja Stojanova, s katerim sta se nato nekaj časa sprehajala po sofijskih ulicah, nakar sta se hotela podati v vojno ministrstvo. Blizu pravosodnega ministrstva se je pred njima pojavil neznanec, ki je potegnil iz žepa samokres ter iz njega oddal najprej en strel na Stojanova. Za tem pa je atentator oddal nanj še tri strele ter ga hudo ranil. Napadalec je nato vržl samokres proč. V tem trenutku se je general Pejev obrnil, da vidi, kaj se dogaja. Atentator pa je tedaj potegnil iz žepa še drug samokres ter streljal tudi na generala Pejeva. Načelnik bolgarskega generalnega štaba Pejev je bil zadet v vrat in se je takoj zgrudil. Atentator je nato sprožil vanj še štiri strele, nakar je te sebi nastavil samokres na sence. Zadel pa se

ni dobro, pač pa se je samo hudo ranil.

Streli atentatorja so opozorili bližnje ljudi, ki so začeli od vseh strani prihajati na kraj atentata. Poklicali so takoj tudi sofijsko policijo in orožništvo. Žrtvi atentata so takoj prepeljali v sanatorij. Atentatorja so oddali v bolnišnico, kjer mu je zdravnik dal več injekcij, da bi ga obdržal pri življenju. Načelnik generalnega štaba, general Pejev je umrl že med prevozom v sanatorij. Tu je zaradi poškodb preminul tudi načelnik Geografskega zavoda major Stojanov.

Preiskovalna komisija je takoj začela zasliševati atentatorja, ki se baje piše Stojil Josipov Vasev in je bil rojen v Cusendilu. Izpovedi atentatorja drže oblasti v najstrožji tajnosti radi nadaljnje preiskave. Radi atentata na načelnika generalnega štaba generala Pejeva in načelnika Geografskega zavoda majorja Stojanova, se je takoj sestala na sejo bolgarska vlada ter sprejela potrebne sklepe. V znamenje žalosti za generalom Pejevom, ki je bil eden najboljših bolgarskih generalov, so bile sinoči v Sofiji ustavljene vse zabave ter je tudi radio postaja prenehala oddajati vesel spored.

Nemška vojska je snoči zasedla peti pas v Sudetih

Uradna priključitev Tejšinskega ozemlja k Poljski

Praga, 11. oktobra. o. Uradno poročajo, da so nemški oddelki snoči v poznih urah končali z zasedbo petega pasu v sudetskem ozemlju, kakor je bilo določeno po Münchenskem sporazumu. Zasedanje je bilo izvedeno v redu in ni nikjer prišlo do spopadov.

Berlin, 11. oktobra. AA. DNB. Po ukazu kanclerja Hitlerja o upravi sudetsko-nemških pokrajin je izšla uredba, ki poleg predpisov o uveljavljanju zakonov nemškega rajha in drugih predpisov za sudetsko pokrajino, določa tudi uveljavljanje zakona o zastavah nemškega rajha, uredbe o državnih znakih in o državnem pečatu.

Hitler je poslal proglas članom sudetsko-nemških prostovoljskih oddelkov. V tem proglasu se Hitler zahvaljuje vsem za udeležbo pri borbi za Nemčijo in za zedinjenje ter končno objavlja, da so vsi oddelki razpuščajo.

Varšava, 11. oktobra. Predsednik poljske republike Moscicki je podpisal odlok, s katerim se dokončno priključuje poljski državi ozemlje šleskega Tješina, katero so bile zasedle poljske

čete. V teh pokrajinah se uvajajo zakoni, ki veljajo na Poljskem.

Pogajanja med češkoslovaškim odposlanstvom, ki ga vodi general Hranicki ter poljsko delegacijo pod vodstvom generala Bartnovskega o izpraznitvi zadnjega tješinskega pasu, se nadaljujejo v prijateljskem duhu.

Napovedi angleškega vojnega ministra:

Preosnova in izpopolnitev angleške vojske

London, 11. oktobra. Ves angleški tisk že nekaj dni posveča vso svojo pozornost vprašanju državne obrambe, njene izpopolnitve in pospešitve. V angleški javnosti prevladuje mnenje, da je vojna nevarnost samo začasno odstranjena, o čemer priča tudi zadnji Hitlerjev govor. Anglija mora torej hiteti, da bo o pravem času pripravljena za obrambo.

Vojni minister Hoare Belisha je snoči govoril v radiu o najnovejših ukrepih za preosnovo

in oborožitev britanske vojske. Napovedal je več važnih sprememb, ki naj se uvedejo v suhozemski vojski. Ta bo po izjavi Hoare Belisha povsem spremenjena. Pehola bo dopolnjena z bataljoni lahkih in težkih strojnih pušk. Topništvo suhozemske vojske bo organizirano po zgledu redne suhozemske vojske. Kot nove edinice bodo uvedli lahke motorizirane in konjske brigade, ter polke za obrambo pred tanki in pred zračnimi napadi. Prvič bodo uvedli zdaj bataljone

